

BUDAPESTI HIRLAP

Megjelenik hétfő kivételével mindennap.

Előfizetési árak: Egész évre 28 kor., félévre 14 kor., negyedévre 7 kor., egy hónapra 2 kor. 40 fl. Egyes szám ára helyben és vidéken 10 fl.

Hirdetések milliméter számításal, díjszabás szerint.

Főszerkesztő és laptalajdonos:

Rákosi Jenő.

Szerkesztőség: VIII. ker., Rökk Szilárd-utca 4. sz. Telefon 54-63.

Kiadóhivatal: VIII. ker., József-körút 5. sz.

A kiadóhivatal telefonjai: Előfizetés 55-95. Elárulás 55-53. Apropóhirdetés 55-95. Hirdetés 55-53. Könyvkiadó 55-53. Igazgató 61-04.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt lehetőleg gyorsan sziveskedjenek intézkedni,

hogy a lap szétküldése fönnakadást ne szenvedjen

A bécsi polgármester.

Budapest, szept. 28.

Az a meglepő hír lép föl igen hiteles formában, s a hirt hováhamarább a tett fogja követni, hogy Lueger ur utódja a bécsi első polgár székén, Neumayer Károly polgármester, Budapestre készül látogatába, hogy a magyar székesfőváros ügyeinek intézőjével megismerkedjék, a mi azt jelenti, hogy barátságot kössön vele s közelebb hozza egy hozzájuk méltóbb eszme- és érzelmi körben a két fővárost is. Érdekes, hogy akkor kerül ez a szándék nyilvánosságra, a mikor éppen bécsi vendégek — a hivatalos ipari körök társasága — járnak a mi fővárosunkat és barátkoznak hatóságainkkal, minisztereinkkel és iparosainkkal s nem szünnek meg a barátság, jóviszony, érdekközösség ígőit hirdetni minden alkalmon. Sőt egyik bécsi vezérlap nagy cikkben méltatja a bécsi polgármester szándékát. Azt mondja, igen okos dolog, hogy Neumayer ur teszi meg az első lépést, hogy barátságos viszonyt állítson talpra Bécs és Budapest között. Ez a lap további okoskodásában ezt írja:

Annak a pártnak a multjában, a melyhez a bécsi polgármester tartozik, valamikor a Ma-

gyarország elleni harc és gyűlölet volt egyik leghasználatosabb jelszó, a másik fél ellen való mozgalmat a bécsi keresztény-szociálisták oly hevesseggel és oly erős izgatással táplálták, hogy az a veszedelem fenyegetett, hogy a két ország között nagy és mély szakadék tárul föl. Az a harc, a melyet az uralkodó bécsi párt vezetett Magyarország ellen, a monarkia nézve a legrosszabb következményekkel járt: Magyarországon is keletkezett ennek következtében egy irány, a mely az elidegenítésre és elzárkózásra politikai rendszert létesített és előállott az a sajátságos jelenség, hogy a két állam között, a melyeket a történelem legerősebb kapcsolai kötöttek össze és a melyeknek lakossága évszázados gazdasági csereforgalomban a legszorosabban jutott egymáshoz, szenvedelmes civakodás uralkodott, a mely a bojkott formájától sem riadt vissza. Azok a súlyos válságok, melyek Ausztria és Magyarországot nemrégiben érték és a melyek a külföldön a monarkia belső szilárdságáról és életerejéről a legsajátságosabb tévedéseket idézték elő, azokból az izgató beszédekből keletkeztek, a melyeket a bécsi keresztény-szociálisták zudítottak Magyarország felé. Ezek a veszedelmes idők szerencsére mögöttünk vannak. Ausztria és Magyarország komoly idősakban fölfogta a testvéri közösség értékét és a monarkia szükségessége iránt való érzék ismét fölébredt bennük. E fordulat sokatmondó jelle az, hogy a bécsi polgármester látogatást tesz budapesti kollégájánál.

Ezekre a hírekre és ennek a cikknek a szavaira valaki a bécsi Central-Friedhofban megfordul a sírjában. Szinte hihetetlen dolog, hogy, ha e cikk állításai igazak, császár és dinasztia, politikusok és államférfiak, sajtó és közvélemény annyi éven keresztül nemcsak türték azt a kárhuzatos és buta izgatást, a mely a bécsi városházáról ellenünk

folyt, de időközönként segítették is és fejét, forrását és megtestesülését annyi ünneplésben, kitüntetésben és fölmagasztalásban részesítették, hogy ez az erkölcsi tébolyra amugy is hajlandó ember erkölcstelen elbizottságában odáig vetemedett, hogy haldokolva végrendeletben hagyta meg pártja dogmájaként a magyargyűlölet politikájának a fentartását. Azt is eltűrték, sőt helybenhagyták, hogy ez a féket nem tűrő indulatu ember külföldön konspiráljon azokkal és izgasson azok körében ellenünk, a kiknek programja csak Erdély és Déli Magyarország elszakításával válhatik valósággá. Lueger tehát résztvett oly politikai összeesküvésben, melynek sikeres eredményei arra kényszeríthették volna a szankció pragmatika alapján Ausztriát, hogy a magyar birodalom integritásáért hadba küldje fiait.

Ez örült embert nemrég nagy pompával temették el és most ime malomkövet hengeritenek a sírjára, nehogy föltámadhasson. Utóda, pártja és a liberális sajtó egyik vezérorganuma hirdeti, hogy ez a monarkia érdekében történik. Mi százszor és ezerszer rámutattunk, hogy Lueger eszeveszettségei veszedelme a dinasztianak, Ausztriának és Magyarországnak egyaránt. Odaát most jött valaki rá erre az igazságra.

Ki?

Neumayer ur talán?

Hallottunk a félét, hogy nagyobb hatalmasságból indult ki a békének és

A régi bűn.

Iria Szecső Vilmos.

Szávay reggel kilenc órákor fölébredt. Pompásan aludt, minden tagján boldog, üde zsongás szaladt végig, a feje könnyű volt és tiszta. Hörpintett egyet az éjjeli szekrényére készített kakaóból, rágyújtott egy cigarettára, keresztüleresztette száján, orrán a füst édes illatát, nyújtózott egy nagyot, kellemes bizsergés szaladt át rajta. Pompásan érezte magát. Aztán, foga közt tartva a cigarettát, kiugrott az ágyból, belépett a fürdőszobába és ledobva magáról éjjeli köntösét, beleült a langyos vizű kádba. A fejét a kád hátához támasztotta, szitta a cigarettáját s míg a víz édes-puhán ölelte át tagjait, átengedte magát az emlékének.

Színes és buja képek rajzottak agyában, lágyan és finoman hajló asszonyi vonalak, kedves és sugárzó női arcok villantak föl a szeme előtt, puha és az odaadás vágyától remegő asszonyi szájak. Néha megdöbbenően tisztán és élesen tünt föl előtte egy-egy szempár, majd sötét, majd világos, de mindnyája különös lidérces fényben csillogott. Szávay lehunyta szemét és valami könnyű, édes és büszke mámor szaladt át rajta. A meleg viznek finom, bágyasztó gőze töltötte be a szobát s a villamos lámpa halványan és ködösen égett a páraoszoruban. Most szűzi és merev odaadásokra emlékezett, a melyekben vágy és szemérem ölelkezett, egy-egy félszeg mozdulatra, a melyben egyszerre volt meg a riadt visszautasítás és a félő kínálkozás.

Bágyadtan és valami elbizott felsőbbiséggel mosolygott. Aztán végigsimította kezével a homlokát, fölemelkedett és a zuhany alá állt. Majd belebujt a fürdőköpönyegbe s a tükör elé lépett.

Negyven éves volt, de ez nem látszott meg rajta. Harmincnál se mondta volna többnek senki, olyan üde és ránc nélkül való volt az arca s a szeme oly ifjui tüzzel csillogott. Még benne reszkelt az ifjuság mámore, még tudott megintasulni, ábrándot és illúziót szőni, még lázba hozta egy-egy asszonyi mozdulat, még vágygerjesztő, édes és szent titkot látott egy-egy asszonyi csipkefodor mögött.

Az élete tartalma egy megtestesített, valóra váltott könnyű és vidám filozófia volt. Ez az ember behunyta szemét a csuf és kellemetlen dolgok előtt, csak a szépet látta meg az életben, mert nem akart egyebet meglátni. Távol tartott magától mindent, nem engedte a lelkéhez közel, a mi megindulást, fájdalmat kelthetett volna benne. Nem szenvedett soha, mert behunyta a szemét, nem akart látni, nem akart szenvedni. Valami narkózisba bódult a lelke mindannyiszor a fájdalmas és kellemetlen benyomások előtt. Csinos vagyona megengedte, hogy minden szépben része lehessen, nyugodt, ápolt és felsőbbes szépségének varázsa pedig karjába hajtott minden nőt, a ki könnyen hódol meg egy választékosan öltözött, sugár férfialaknak, egy finom élű férfarcnak. Vidáman, nyugodtan és boldogan uszott a mámorenak puha és langyos hullámain, dicsősége a feléje villanó asszony-mosoly volt és nem látszott egyéb célja az életének, mint hogy varázsát és acélos ifjuságát

megőrizze mindvégig. Azt hitte maga is, boldog és elbizott mámoreban, hogy nem fog megöregedni soha és valami léha, bölcs és pogány isten tartja fölötté, a rugalmas ifjusága s a pompás, sugárzó feje fölött — az enyhe és varázsos védőszárnyát.

Visszament a hálószobába, megborotválkozott, felöltözködött és éppen tizet ütött az óra, a mikor hallgatag, vén szolgája egy levelet hozott be neki. Szávay unottan pillantott a borítékra. Asszonyírás volt. Oly roppant ismerős! De tudta, hogy már rég nem látta ezeket a vonásokat. Ledobta magát egy székre és kíváncsian bontotta föl a levelet. Ez volt benne:

Kedves barátom!

Immár tizenhét esztendeje, hogy nem láttam magát, tizenhét esztendeje, hogy nem írtam magának. Akkor maga egy mennyország boldogságával hitegetett engem, a tudatlan fiatal leányt. Én hittem magának és maga egy pokolba taszított engem. Maga tán még végig sem szűrte a mámore italát, mikor már ellökte magát a poharat magát is. Nem szemrehányásképpen írom mindezt. Hogy micsoda küzdelmet vívtam családommal, az egész világgal, azt nem tudja elképzelni maga, ki még a pokol kapujában sem volt! De én benn voltam a pokol kellős közepében! És megvigasztalt az, a ki maga volt oka ennek a szörnyű gyötrelmeknek, megvigasztalt az a gyönyörű kis emberi lény, a ki a maga öleléséből fakadt. Én megtanultam dolgozni, hogy ezt a kis esemetét fölnevelhessem, láttára — mi tagadás! — az apjára kellett gondolni, a kit nem tudtam annyira megvetni, hogy mindég ne imádjam az emléket. Hosszu

barátságának ez a gondolata, s ezentul az egész vonalon barátságosabb viszony fog lábra kapni. A mi elkeseredésünk és elkedvetlenedésünk már olyan nagy, hogy nemcsak bizonyos hűvös tartózkodással nézzük ezt a törekvést, de meg a gyanu is befészkelődik gondolkozásunkba. Annyit védekeztünk a vipera támadásai ellen, hogy nem a gyíkot, de a galambot is kigyónak nézzük. Kivették, a mi hasznót kínálhatott, kivették a gyűlölködésből; most szerelmet kínálnak, hogy a szerelem hasznát is elvigyék. Méltán támad fel bennünk ez a gondolat.

De mindegy. Minket se gyűlölet, se szerelem nem vezet. Nem félünk az egyikőtől, nem csábít a másik. Kötelesség, okosság és tisztesség legyen a vezérünk. Kötelesség hazánk és trón iránt; okosság Ausztriával szemben, mely azt tanítja, hogy egy állam ellen, mellyel bizonyos érdek- és politikai közösségben élünk, gyűlöletet hirdetni oktalanság vagy gonoszság, mert mi marad akkor ellenségeink számára? A tisztesség pedig az, hogy azokhoz, a kiktől méltányosságot és igazságot követelünk, magunk ne méltánytalansággal és igazságtalansággal közeledjünk. Ma Lueger iránya, szereplése — a mennyiben ránk vonatkozik — Ausztriában mint hazug, gonosz, kártékony és okatlan politika van megbélyegezve, ez egyelőre legyen nekünk elég.

Párvy és a papképviselők. A Budapesti Tudósító nyomán megirtuk ma, hogy Párvy Sándor szepesi püspök egyházmegyéje két papját, Rudnay Alajos prépostot és Richter János árnyagfalui plébánost, a kik mind a ketten országgyűlési képviselők, hivatalosan föl szólította, hogy a képviselőségről mondjanak le. A föl hívást megelőzően a püspök Richtert Jánost plébánosi hivatalától négy hónapra felfüggesztette, Rudnayt pedig arra hívta föl, hogy ha a mandátumot megtartja, október elsejéig mondjon le plébánosi hivataláról. Párvy rendeletét tegnap a munkapárt klubjában is szóvá tették, de a politikai és egyházi köröket általában erő-

sen foglalkoztatja a dolog. A félhivatalos jelentéssel szemben, mely a püspök rendeletében pártpolitikai tekinteteket lát érvényesülni, most ellenkező oldalról a következő magyarázatot tesszük közzé:

A félhivatalos jelentés óvatosan elhallgatja ezeknek az ügyeknek az előzményeit és a püspöknek az egyházi belkormányzatra vonatkozó intézkedéseinek politikai tendenciát igyekszik tulajdonítani. A kérdés, hogy tisztán álljon mindenki előtt, tudni kell azt is, hogy Richter képviselőjelölt korábban Párvy püspökhöz intézett levelében bejelentette, hogy megválasztása esetén önként lemond plébániájáról. A hivatalos dekrétum, melyről Richter azt állítja, hogy hivatalosan nem ismeri, a püspöki fegyelmi jogról szól és különösen azzal foglalkozik, hogy ha valamely pap kétszeri megintás után nem engedelmeskedik püspökének fontos egyházi ügyekben, minő eljárás követendő vele szemben. Kétségtelen tehát, hogy Párvy püspök nem politikai bottlásért szólította föl a két plébánost képviselői állásáról való lemondásra.

Rudnay Alajos esetében még világosabban meg lehet állapítani, hogy tisztán egyházi ügyről van szó. Rudnay ugyanis a lazáni fundációnak élvezője s ezzel az a kötelezettség jár, hogy élvezőjének hetenkint három misét kell mondania személyesen a bajmóci oltár előtt. Rudnay képviselővé választása óta állandóan Budapesten lakik, egyházi kötelességének tehát nem tehet eleget Bajmócon.

Richter különben a püspöki rendelet ellen fölbevezett Samassa János egri érsekhez, a ki a fölbevezést elutasította.

Ehhez a közléshez hozzáfűzik még, hogy Párvy rendeletében annyi a politika, hogy a püspök annak idején az általános választások előtt csak azzal az ígérettel tudta féken tartani egyházmegyéjében az agitátor pánszláv papokat a képviselőjelöltségtől, hogy papjai közül általában egyiknek sem enged meg a mandátumváltást. Így eltiltotta egyebek közt az iglói választás alkalmával Kern márkusfalvi plébánost is attól, hogy függetlenségi programmal jelöltséget vállaljon Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszterrel szemben. A püspök ígérete folytán Hlinkáké aztán mint képviselőjelöltek nem is vettek részt a választási harcban.

Miniszteri tanácskozás. A kormány tagjai holnap, csütörtökön délután öt órakor a miniszterelnökségi palotában Hédekváry Károly gróf miniszterelnök elnöklésével minisztertanácsot fognak tartani.

A Kossuth-párt értekezlete. Az országgyűlési 48-as függetlenségi Kossuth-párt október 4-én, kedden este hét órakor pártértekezletet tart, a melyen a négy delegációs tagságra fogja megejteni a jelöléseket.

esztendőik iszonyu fájdalmát megadón viseltem annak a néhány édes órának emlékéért...

De jaj, miért kell most irnom magának?! Maga tizenhat éven keresztül nem törődött azzal a kis féréggel. Nem volt apja, nem volt gyámo-lítója a kis leánynak. Én magam a férfi iszonyu küzdelmém vívtam a kenyérért. A kis leány, Margit, ma tizenhat éves.

A szemem ég a szégyentől és maga is fődje el egy percre szemét a szégyentől... a kis lány... a kis lány... bajba esett...

Nem vigyáztam rá eléggé? Én korán reggel mentem el és késő este kerültem haza a munkából. Ki vigyázott volna Margitra? És Istenem, ki tudja, mi reszket a vérében, a tizenhat esztendő szívében, a mely vad, izzó és bü-nös szerelem mámorában fogant meg?!

De maga az apja, maga az apja végre is! Védje meg, mentse az érdekét, büntessen, ha kell! Én kinban és munkában megöregedtem, gyöngé, beteg és halálosan fáradt vagyok. Maga fiatal, maga férfi, maga az apja! E nehéz perc-ben lépjen végre melléje, cselekedjék úgy, mint férfinak cselekednie kell.

Kérve-kérem oltalmát, segítségét, annak a percnél emlékéért — ha ugyan végképp el nem felejtette, — melyben azt sugta kipirult fülemben:

— Magicám, imádlak, ezt soha nem fe-lejtem!

Szenvedő barátnöje

Szécsi Magda.

Szávay elolvasta ezt a levelet és kínos, fáj-dalmas zavar lopózott szívébe. Első sorban a szépérzékét sértette ez a dolog. Csunyanak, für-temesnek és ostobának találta az egészet. Majd hirtelen vad és önző menekülési vágy fogta el.

— Jó volna most elutazni, hirtelen, mesz-szire! — gondolta.

Voltaképpen csakugyan nem tudta, mihez kezdjen?

Benyitott a dohányzószobájába. Megdöb-benve riadt vissza.

A széles, öblös karosszékéből egy sugár, magas leányalak emelkedett föl.

— Szécsi Margit, — rebegte halkán, alig hallhatóan. Földre szegzett szemmel állt ott.

Szávay pedig elhalványodott és meggyöke-resedett lábball állt a lány előtt. Most fölemelte szemét a lány és ránézett. Halk és édesen fáj-dalmas megdöbbenés nyilallott Szávay szívébe. Mintha a maga gyermekkori arcképét látná, annyira hasonlított hozzá ez a lány. Ugyanazok a vonások és ugyanaz a sötéték szempár, mé-lyén egy örökös, sugárzó kérdéssel.

Most valami, még soha nem érzett édes el-lágyulás fogta el. Lassan odament a lányhoz és a két tenyerébe vette a puha arcát.

Erre az érintésre a lány hirtelen és han-gosan fölzokogott, az arcát az apja vállára ej-tette, a szeméből patakzott a könny és egész, vé-kony, gyermeteg teste vonaglott.

Hirtelen mély, meleg és könyes szánalom reszketett meg Szávayt. Átölelte a lányt vállát és édes melegség áradt el szívében erre a tiszta érintésre. A lány pihegett, reszketett, szegény kis szíve hallhatóan dobogott és egy szó, ugyanaz az egy szó ömlött ki százszor is a száján...

— Jaj, jaj, jaj...

Most valami tüzes és iszonyu düh fojto-gatta Szávayt.

— Ki volt az?... Ki volt az a gazember? — kérdezte reszkető ajakkal.

A lány nem akart felelni. De az apja föl-

A horvát helyzet. Tomasics Miklós horvát bán ma délután Budapestről visszautazott Zágrábra.

A Magyar Távirati Iroda jelenti Zágrábról: A polgármesteri állás körül, illetve a községtanácsban kitört állítólagos válság dolgában, mértékadó helyről a következőket jelentik ki: A mai községtanácsi többség kizáróan a város érdekeit tartja szem előtt és ezeket szolgálja tekintet nélkül a politikára és egyetértésben a kormánnyal. Ebből a célból együtt működik a bán kimondott hűveivel, a kik a községtanácsban ülnek. Bár a bán és a koalíció között konfliktus keletkezett, a koalíció vezetői ismételtlen a kormánnyal való megegyezés érdekében nyilatkoztak és Holiac polgármester is, a ki a koalíció tagja, a bánnal való megegyezés mellett van, a melyet a város érdekében szükségesnek tart. A községtanács többségének klubja a polgármester fölvilágosításait tudomásul vette és nem idézett elő válságot. És ez mutatja, hogy a községtanács többsége még a város ügyeire nézve is megegyezést óhajt a kormánnyal. A polgármester ellen tehát észéki utazása miatt akciót csupán a koalíció oly elemei indíthatnak, a kik mindenáron a kormány ellen való harc folytatását kívánják és más egyéniségüknel fogva is ellenzéki szerep iránt éreznek hajlandóságot.

A polgári perrendtartás. A képviselőház igaz-ságügyi bizottsága ma délelőtt egy órakor id. Erdély Sándor elnöklésével ülést tartott, melyen Székely Ferenc igazságügyminiszter kérte a bizottság határo-zatát arra nézve, hogy mikor kezdjék meg s minő beosztással folytassák a polgári perrendtartásra vo-natkozó javaslat tárgyalását. A miniszter sürgős munkabavételét kérte a javaslatnak, mert a javaslat törvényévéálása régi és jogos igényeket van hivatva kielégíteni és az egész ország jogászvilága türelmetlenül várja. Azután meleg elismeréssel adózott az igazságügyminiszter Plósz Sándornak, a javaslat elő-készítőjének, a ki minden tekintetben kiváló, a szakkörök részéről fölmerült véleményeket és óhaj-tásokat felölelő munkát végzett a javaslat szerkeszté-sével, melynek még a nyelvezete is kritikán fölül áll. Az igazságügyminiszter javaslatára kimondta a bizottság, hogy a jövő héten tárgyalja a törvényja-vaslatot, hetenként háromszor tart ülést és tekintve egyrészt a kérdés sürgősségét, másrészt azt, hogy a tárgy kiválóan és igen nagy lelkiismeretességgel van előkészítve, az általánosságban való tárgyalás mel-lőzésével, azonnal a részletes tárgyalásba fognak belekezdeni.

A munkapártból. A Bud. Tud. Jelenti: A nem-zeti munkapárt körhelyiségeiben ma este igen élénk volt az élet, mivel a párt legtöbb tagja már a fővá-rospan időzik s a legnagyobb részük főnjárt a klub-ban. A pártkörben megjelentek megnyugvással vet-ték tudomásul, hogy a pénzügyi kormányzat sike-

emelte lassan a könyvtől ázott, sirástól megduz-zadt kicsi arcát, végigsimogatta a meleg, nedves bőrt és és gügyögve, édes-gyögöden szólt hozzá:

— Mondjad meg, kis lányom, meg kell mondanod!

A lány halkán rebegte:

— Korláth Andor...

Korláth Andor! Ez a fiu jó barátja volt Szávaynak! Az este is együtt csatangoltak, együtt szittáék a lány szeptemberi este langyos levegőjét, melyben a hervadás illata reszketett. Még az este is könnyed és pajzán hódításokról beszélgettek, szürcsölve emlékeik könnyü má-morát. Még az este szerette ezt a kedves, léha fiut, karja lágyan és könnyedén pihent az övében.

Korláth Andor! Most tompa düh fogta el e név hallatára.

... Tizenkét óra volt, a mikor Szávay be-nyitott a Korláth Andor szobájába. A fiatal-ember fölkelte és elébe jött.

— Hogy aludtál öregem? — kérdezte vi-dáman, kezét nyujtva Szávaynak.

De nem tünt föl neki, szórakozottságnak vette, hogy Szávay nem nyujtott neki kezét.

Szávay hidegen és sápadtan állt Korláth előtt. Nem tudta, hogyan kezdje el a dolgot? De aztán megszólalt:

— Mi van... mi van Szécsi Margittal? — kérdezte tompa hangon.

Vidám és könnyü mosoly szaladt át a Korláth arcán.

— He, he... honnan tudod, honnan tu-dod te ezt, édes öregem?

Szávay hirtelen és türelmetlen mozdula-tott tett.

— Szécsi Margit... — mondta rekedten — Szécsi Margit az én lányom...